

Izšla vsak dan razen
nedelj in praznikov.
—
Issued daily except Sun-
days and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni
prostori: 2657 So.
Lawdale Ave.
Office of Publication:
2657 So. Lawdale Ave.
Telephone Rockwell 4904.

LETO—YEAR XVIII. Chicago, Ill., četrtek 5. februarja (Feb. 5), 1925. Subscription \$5.00 Yearly STEV.—NUMBER 30.

HUGHES JE DAL SENATU PAKT IN UKOR

Državni tajnik je izročil zahteva-
no pariško reparacijsko po-
godbo, zraven je pa oštel sena-
torje, češ, da ta stvar ne spada
v njihovo območje.

ZAMOLČAL PA JE PODROB- NOSTI KONFERENCE.

Washington, D. C., 4. febr. —
Državni tajnik Hughes je včeraj
poslal senatu besedilo reparacijs-
ke pogodbe, ki je bila sprejeta
14. januarja na finančni konfe-
renci zaveznikov v Parizu. Senat
je v posebni resoluciji zahteval
da se mu predloži ne le besedilo
pakta, temveč vse podrobnosti
poteka konference, na kateri so
bili navzoči trije ameriški dele-
gati, med temi tudi Kellogg, bo-
loč državni tajnik. Hughes je
pa dal le tekst pogodbe brez ka-
kih podrobnosti. Senat je torej
še vedno v temi glede razprav
na konferenci; ravno tako še ni-
ma uradnega potrdila o poročilu,
da je Kellogg zahteval neke pri-
rške za Združene države, katere
je umaknil, ko so bili vsi delega-
ti proti njemu.

Hughes je poleg besedila po-
godbe poslal senatu tudi pismo,
v katerem daje ukor senatorjem
radi tega, ker so zahtevali infor-
macije o paktu. V pismu pravi,
da pariška pogodba ne prikopa
Združenih držav na kakšne odgo-
vornosti v evropskih zadevah. A-
meriška vlada ni obvezana, po-
magati zaveznikom vladam pri
zterjavanju reparacij, ako te za-
jedo.

Hughes pravi dalje, da je senat
prekoračil svoje meje, ko je
zahteval podrobnosti pogodbe in
konference. Pogodba je bila
sklenjena, kar se Ameriki tiče,
na temelju že dolgo časa prizna-
ne oblasti predsednika Združenih
držav. Predsednik ima vsak čas
pravo aranžirati plačila, kadar
imajo Združene države kaj terjati
od tuje države.

Državni tajnik je docela igno-
riral zahtevo senata, da naj po-
rudi ali pa ovrže poročilo iz Pa-
riza glede Kelloggovih pridrž-
kov, ki niso bili sprejeti. To je
razjezilo nespravne senatorje in
najbrž bo predložena nova reso-
lucija na naslov Hughesa. Sena-
tor Borah je že predlagal, da
Hughes brez odloga izroči vse in-
formacije, toda njegov predlog
je bil zavrnjen, češ, da je pregrob.
Našli pa bodo diplomatsko pot
do državnega departmanta in
Hughes bo moral drugič poročati
senatu, kaj je resnice na Kellog-
govih pridržkih.

Zbornica ne mara senat- ne predloge o plačah

Nižja kongresna zbornica je od-
govorila, da sestavi in sprejme
svojo predlogo.

Washington, D. C., 4. febr. —
Poslanska zbornica je včeraj
sprejela z 225 proti 153 glasov-
no resolucijo, v kateri izjavlja,
da se ne mara pečati s predlogo
o plačah poštnih uslužbencev,
s katero je sprejel senat. Resolu-
cija se glasi, da senat nima pravi-
ce začenjati zakonskih osnov, ki
imajo opraviti z davki ali kakr-
šnimoli dohodki; to pravico
ima po ustavi samo nižja zbor-
nica, senat pa lahko le potrdi ali
zavrže.

Predsednik Coolidge je tudi
pomagal, da je bila senatna pre-
dloga zavrnjena. Poslal je glas,
da je proti taki predlogi, ker določa
premaldo dohodkov za kritje let-
nih stroškov v vsoti \$60,000,000
kolikor daje poviška poštnim u-
službencem.

Nižja zbornica bo zdaj pripra-
vila svojo lastno predlogo o tej
stvari. Voditelji so mnenja, da
se predloga lahko vzakoni pred
1. marcem.

Pregled dnevnih do- godkov

Amerika.

Hughes je dal senatu besedilo
pariškega pakta, ni pa dal za-
hteve po informacijah.

Poslanska zbornica je zavrnila
senatno predlogo o plačah poš-
tnih nameščencev.

Nevada zahteva ustavodajno
konvencijo za odpravo prohibi-
cije.

Kukluki v Herrinu bi se radi
iznebili šerifa.

Kongres ne mara nič ališati o
konskripciji kapitala ob času
vojne.

Nova skala padla na Floyd
Collinsa v kentukijski jami.

Nome apelira za nova zdra-
vila.

Po svetu.

Nenavadna sodna obravnava v
Parizu.

Pet ubitih na Grškem v izgre-
dih radi patrijarha; grška vlada
morda pade.

Francoski socialisti glasovali
proti Herriotu.

Sto mrtvih v velikem viharju
v Armeniji.

NOME ŠE VEDNO APELIRA ZA SERUM

Governor Alaske je pozvan, naj
hitro transportira pošiljatev iz
Seattle po letalu.

Nome, Alaska, 4. febr. — An-
titoksin proti davici, katerega so
pripeljali psi na saneh, ki so se
tekem petih dni menjali na 650
milj dolgi poti iz Nenane, bo
kmalu pošel. Pet oseb je že umr-
lo za difterijo in število bolnikov
še raste.

Zdravstveni odbor je danes po-
slal brzojavni apel na governorja
Scotta C. Bona v Juneauju, naj
poskrbi, da se pošiljatev seruma
iz Seattle brž odpošlje po ero-
planu, kadar dospe v Anchorage.
Transportiranje s psi je preveč
počasno in riskirano v sedanjem
silnem mrazu in ledenih vihar-
jih. Odbor je dalje informiral go-
vernerja, da je velika nevarnost,
da se bolezen razširi na druge
naselbine v Alaski, zato je dolž-
nost vlade, da čimprej zatre epi-
demijo v Nomu. Bati se je, da
količina seruma, katerega je pri-
nesel Gunnar Kasson, ki je poto-
val s psi, poide prej, predno pri-
de zdravilo iz Seattle.

BO LI SKLICAN KONGRES K ZASEDANJU POLETI?

Washington, D. C. — Nekateri
republikanci v senatu kakor
zbornici zdaj priznavajo, da je
možno, da se kongres snide k za-
sedanju enkrat poleti, da zopet
prične razpravljati radi novih
postav za pomoč farmerjem, sve-
tojnega razsodišča in radi elek-
tričnih naprav v Muscle Shoalsu.

Med sedanjim zasedanjem se
senat ni dotaknil vprašanja radi
svetovnega razsodišča, kar je
presenetljivo za nekatere na-
sprotnike. Ko pa vedo, da razne
močne organizacije kakor zvezni
svet cerkva, mirovne zveze kakor
mnogo drugih ustanov nepresta-
no agitira za ameriško priklju-
čitev svetovnemu razsodišču, so
gotovi, da bodo senatorji pričeli
tudi še razpravljati o tem, če-
prav sedaj molče. Priznavajo, da
bo razprava vzela tedne in mese-
ce in upajo na posebno zaseda-
nje.

Za pomoč farmerjem se pote-
gujejo največ kongresniki z za-
pada, ki se pa ne ogrevaajo preveč
za kooperativne tržne agenture.
Če bo predloga radi Muscle Sho-
als, ki pride s poročilom, pobita
do 4. marca in se razvije iz tega
podjetja za poljska gnolija v
Muscle Shoalsu, to postane vpra-
šanje za od pomoč farmerjem.

Mir na Kitajskem.

Sangaj. 4. febr. — Druga ci-
vilna vojna v Sangaju je bila
danes uradno končana, ko sta
poveljnika zavojevalnih čet po-
pisala mir. Pogodba se glasi, da
obe vojaški stranki zapustita
Sangaj in centralna vlada v Pe-
kingu imenuje civilnega admini-
stratorja.

NE MARAJO KONSKRIPCII- JE KAPITALA

ŠKODOVALA BI MOGOČE
PROFITARJEM.

Zato predloga še na razpravo ne-
pride.

Washington, D. C. — Republi-
kanec Royal Johnston si zama-
n prizadeva z nekaterimi drugimi
člani kongresa, ki so v odboru
za vojaške zadeve, da bi prišla
na razpravo in glasovanje pre-
dloga, ki določa, da bi se moral
v slučaju potrebe popisati kapi-
tal, ki bi ga rabila vlada v slu-
čaju vojne. Ko je prišel s svojo za-
htevo na dan, ga je takoj zavrn-
il nazadnjak Wainwright iz
New Yorka, da je tak načrt "ra-
dikalni". Ker je predloga tako
označena, se torej nazadnjaški
člani konservativnega kongresa
ne bodo potegovali za predlogo.
V tem leži dejstvo, da republi-
kanska ali demokratska platfor-
ma leta 1924, ki sta tudi vsebo-
vali nekaj takega, nista bili do-
volj konservativni.

Koliko je načrt za splošno popi-
sovanje kapitala "radikalni", po-
ve vsebina Johnsonovega predlo-
ga sama:

"Vzakonjeno naj bo, da v slu-
čaju narodove potrebe, ko kon-
gres izjavi, da sila obstoji in ko
je tudi po mnenju predsednika
potrebno takojšnje povečanje vo-
jaštva, ima predsednik poobla-
stilo, da pokliče v vojaško službo
državljanke od neorganizirane mi-
lice, kakor se mu zdi potrebno.
Določa se tudi, da vse osebe v
starosti od 21 do 30 let ali kakor
se odredi predsednik, imajo biti
vpoklicane brez kakšne izjeme na
račun dela v industriji."

Zadnji stavek te določitve vse-
buje militarizacijo delavnic, rud-
nikov in drugih industrijskih
podjetij v slučajih mezdnih za-
hlev.

Dalje predloga pooblašča pre-
sednika v slučaju vojne, ako
predsednik smatra za potrebno,
da se popišejo vsi viri bogastva,
industrijske organizacije in u-
stanove, ki bi bile v slučaju sile
potrebne vladi. Glede takih po-
djetij potem lahko predsednik od-
loča po svoji previdnosti. Dalje
naj bo predsednik tudi poobla-
ščen, da lahko naredi korake za
stabiliziranje cen potrebščinam,
kakor se mu vidi potrebno, naj
bodo potrebščine za vojaško ali
civilno rabo.

Ce to kaj pomeni, se gotovo tu-
di nanaša na mezde, ki bi jih
lahko držal na nizki lestevici od-
lok iz Bele hiše, dočim bi cene še
pokonci, kakor je usoda za poš-
tne uslužbence. Če bi bila spre-
jeta Johnstonova predloga in o-
perirana pod Coolidgevim reži-
mom, lahko iz izkušnje vemo, ko-
liko dobička bi imeli od tega de-
lavci in farmerji. Farmerji bi
dobil manj za svoje produkte,
kakor se je zgodilo pod Wilsono-
vo administracijo, ko je imel
predsednik slično oblast, dočim
so prav takrat imeli klavniški
mogoteli ogromne dobičke, za kar
se imajo zahvaliti Hooverju in
še kupici drugih vladnih sil med
vojno.

Ampak še Johnsonova predlo-
ga, ki sta jo kot tako podpirali
demokratska kakor republikan-
ska platforma, ima hude na-
sprotnike v zborničnem odseku
za vojaške zadeve že od svojega
začetka. Bojijo se, če bi se mor-
da le kdaj ne izrabila proti pri-
vatnim dobičkarjem. Zato bo
predloga zamrznila v odboru.

Babilonski muzej odkrit.

Philadelphia, Pa. — Muzej, ki
je bil lastnina hčere babilonske-
ga kralja v 6. stoletju pred Kr.,
je bil odkopan pred nekaj dnevi.
Muzej vsebuje dragocene pred-
mete, ki datirajo nazaj 2500 let
pred Kristom. Raziskovalno delo
vodi ekspedicijski angleškega mu-
zeja in pensylvanske univerze.
Muzej je bil odkrit v razvalinah
starodavnega mesta Amrahim v
nekdanji Babiloniji.

NA GRŠKEM TEČE KRI RADI PATRIJARHA

Pet oseb ubitih v izgre-
dih. — Grška vlada morda pade radi spo-
ra s Turčijo.

Atene, Grčija, 4. febr. — Vče-
raj so bile v Tricali velike proti-
vojne demonstracije, katere so
organizirali komunisti. Policija
je napadla demonstrante in vne-
la se je splošna bitka, v kateri je
bilo pet oseb ubitih, štiri ranjene
in mnogo aretiranih. Tudi v dru-
gih mestih so delavci organizira-
li demonstracije proti vojni.

Atene, 4. febr. — Grška vlada
morda pade vled krize, ki je na-
stala, ko je vlada začela prepri-
s Turčijo radi deportacije grškega
patrijarha iz Carigrada.

Grška zbornica je sicer dala
vladi zaupnico s 155 proti 75 gla-
sovom, toda splošno mnenje je,
da vlada ne bo mogla ostati na
krmilu, če Turčija zavrže pred-
log, da se patrijarhova zadeva
reši pred mednarodnim sodiščem
v Haagu.

Vlada, kateri načeljuje Micha-
laciopulos, se zaveda, da je vojna
s Turčijo nemogoča. Grčija nima
denarja in ne vojnega materija-
la, vled česar je vsak klic po
vojni neumen. Vzlic temu vojni
hujskači, katere vodi general
Gondulis, nadaljujejo kampanjo
za vojno.

Klanovci se bi radi iznebili šerifa

Poslali so deputacijo k Smallu s
prošnjo, naj ga odslovi.

Marion, Ill. — Okrajni nadzor-
niki in šerif okraja Williamson
so se sporekli pri zadnjem zase-
danju. Odbor nadzornikov je za-
hteval, da mora šerif Galligan
odstopiti, a on se je temu zoper-
stavil. Dan prej je bil pristal na
to, da lahko odslovijo katerega
hočejo njegovih nastavlencev, a
zdaj so se pa spravili nad njega,
s čemur se pa Galligan nikakor
ne strinja. Odbor misli, da edino
upanje za mir v Herrinu je, ako
gre šerif Galligan. Ko se je sled-
nji zoperstavil, da ne gre, pa je
odbor izvolil deputacijo, ki bo
šla pred Smalla in ga vprašala
za odstavitev Galligana.

Zahteva za rezignacijo je pri-
šla, ko se je Galligan odrekel še
večjim kompromisom, ki so jih
zahtevali kukluki. Ponudili so
mu \$4,400, ako odstopi, to je
namreč plača za še ostala dva
mesece njegove službe, ki naj jo
pusti.

Odbor nadzornikov, ki so klan-
ovci, ni čakal, da bi se končala
pogajanja. Izbral je deputacijo
petih, ki naj konferira s Small-
om in nato pošlje sledečo brzo-
javko governorju in generalne-
mu adjutantu Carlos A. Blacku:
"Člani okrajnega nadzornega
odбора za Williamson se ne strin-
jamo z Georgem Galliganom,
kakor je poročano v časopisih.
Mnenja smo, da je samo njego-
va odstavitev ali rezignacija za-
gotovilo za mir v okraju Willi-
amson. Vojaštvo kakor vojno
pravo je nujno potrebno takoj."

Neki farmer iz Eldorada, Ill.,
ki se je pojavil v Herrinu, je
spoznal truplo človeka, ki je bil
ustreljen v nedeljo zjutraj od ne-
kega policaja. To je njegov sin
Phillip Lefe. Ukrenili so potreb-
no, da se truplo prepelje v Eldo-
rado. Oče je rekel, da je pričako-
val kaj takega od svojega sina,
ki je bil zagazil v slabo družbo,
se lotil kvart in popivanja. Bil
je neumen za pretepanje. Čisto
nič se ni bal in se je veselil pri-
ti v Williamson okraj, ker je tu
dosti pobojev. Bil je član proti-
klanovske stranke v Eldoradu.

Serif Galligan je poslal pismo
governorju Smallu po svojem po-
možnem šerifu, ki je prišel v
Springfield in hoče osebno go-
voriti s Smallom.

VERME.

Chicago in okolice: V petek
deloma oblačno. Južnopoludni
vreme. Sonce izide ob 7, zaide
ob 5:08.

KLINIKA KON- TROLE PORODOV SPET UDARJENA

Prizivno sodišče se je izreklo
proti kliniki. Brezplačne infor-
macije so prepovedane, lahko
se pa dajejo proti "mali plači".

BUNDESEN SE SAM NE VE,
ZAKAJ JE PROTI.

Chicago, Ill. — Klinika kontro-
le porodov, katero je odprla
šikaska Liga za kontrolo poro-
dov, je v torek izgubila tožbo z
mestom pred prizivnim sodiš-
čem. Vodstvo klinike je zahte-
valo, da sodišče prisili zdravstve-
nega komisarja Bundesena, naj
izda oblastveno dovoljenje (li-
cenco) za brezplačno razdajanje
informacij o kontroli porodov.
Prizivno sodišče je zaključilo, da
komisarju ni treba dati takega
dovoljenja.

Kakor stvar zdaj stoji, je da-
janje brezplačnih informacij
prepovedano, toda mestni korpo-
racijski pravdnik Francis X.
Busch je izjavil, da se take infor-
macije lahko dajejo v mejah po-
stave, če klinika računa "manjše
vsote". Busch je poudaril, da
Chicago še nima lokalne postave,
ki bi branila ustanovitev take
klinike. Postava je, ki brani raz-
širjanje informacij o omejeva-
nju porodov v tisku, toda posta-
va nič ne omenja razširjanja in-
formacij ustmeno.

Klinika kontrola porodov ob-
stoja v Chicagu, na 308 N. Mi-
chigan ave., že od zadnjega julija.
Dr. Rachelle Yarros, ki vodi
kliniko, poroča, da je kliniko po-
sutilo že na stotine žensk. Veči-
noma so tujezemke, revne mate-
re, ki ne vedo kam v otroci. Vse
prosilke so dobile brezplačne in-
formacije. Trije zdravniki poma-
gajo omenjeni doktorici, katere
vodi kliniko.

Dr. Bundesen, zdravstveni ko-
misar, je dejal, da ne bo zahte-
val, da naj občinski svet sprejme
novo postavo za odpravo takih
klinik.

"Jaz sploh še ne vem, če imam
prav v tej celi stvari in če so vo-
ditelji klinike v krivem", je rekel
Bundesen poročevalcem.

Zopet ona lobanja pračloveka odkrita

Najdena je bila v južni Afriki,
50 čevljev globoko. Učenjak
pravi, da predstavlja nov "spa-
jajoč člen" med opico in člo-
vekom.

Cape Town, Južna Afrika, 4.
febr. — Nov spajajoč člen med
opico in človekom je bil odkrit
v Južni Afriki. Raymond Dart,
profesor anatomije na univerzi
v Watersrandu, je v zadnjem no-
vembru odkril lobanjo, ki pred-
stavlja stvar, kateri ni bil ne o-
pica in ne človek, temveč v ardi
med obema. Lobanja je bila v 50
čevljev debeli plasti apnenca, de-
vet milj južnopoludno od Gaun-
ga v Bechuanalandu.

Bart, ki je lobanjo dobro pre-
iskal v Johannesburgu, poroča,
da pripada bitju, ki še ni bilo člo-
vek, ampak bolj inteligentno ka-
kor šimpanz ali gorila, ki pred-
stavlja najvišji tip živečih opic.
To bitje najbrž še ni govo-
rilo, vendar pa je imelo toliko
razvito možgansko votlino v oni
umeri, ki zahteva, da se pri po-
tomcih razvije dar govora.

Lobanja se je nahajala blizu
tisoč milj od kraja v Rhodesiji,
kjer je bila lani odkopana druga,
zelo stara človeška lobanja.

PROTIKLANOVCI RAZE- LJAVILI VOLITVE.

Anaheim, Cal. — Odpoklic
vseh mestnih zaupnikov, ki so
združeni s Kuklukaklanom, je po-
sledica volitev, ki so jih imeli
klanovci in protiklanovci zaradi
odpoklica. Ostal bo samo en za-
upnik, ki ni združen s kuklukai.

NENAVADNA SODNA OBRAVNAVA V PARIZU

Mlada, nadarjena Poljakinja, ki
je usmrtila svojega, na smrt
bolnega zaročenca, pred so-
diščem.

Pariz, 4. febr. — Ali ima kdo
pravico vzeti življenje na smrt
bolnemu trpinu, da ga s tem reši
nepotrebnih bolečin? — Pariško
sodišče išče odgovor na to vpra-
šanje.

Slučaj, ki se nahaja pred so-
diščem, je zbudil zanimanje po
vsem svetu, zlasti pa med uče-
njaki in filozofi, ki zagovarjajo
princip, da ni noben zločin usmr-
titi neozdravljivega bolnika, ako
bolnik sam prosi za smrt.

Poljska dekle, stara 23 let, po
imenu Stanisława Uminska in di-
jakinja na dramatem konservato-
riju v Varsavi, se je pred tre-
mi leti zaročila s poljskim pian-
teljem Janom Zynowskim, ki je
kmalu potem obolal na tuberku-
lozi in prišel v Pariz iskat zdra-
vja.

Zdravljenje v Parizu mu je pa-
nakopalo raka in zdravniki so iz-
javili, da zanj ni več pomoči. U-
mirajoči mladenič je brzojavno
pozel svojo zaročenko v Pariz.
Uminska, ki je takrat igrala v
Narodnem gledališču v Varsavi,
je pretrgala svoj angažma in pri-
hitela k smrtni postelji svojega
ljubljenca. Zynowski je povedal
zaročenki, da so njegove ure šte-
te, toda njegovo trpljenje je
strašno. Milo jo je prosil, naj ga
reši nepotrebnega trpljenja. On
bi se sam ustrelil, a tako je slab,
da ne more sprožiti revolverja,
ki je ležal pod blazino. Prosil jo
je, naj ga ustrelj v usta.

Deklica se je sgrizila in ni ho-
tela uslišati njegove prošnje.
Bolnik je bil slabše in potrebna
je bila transfuzija krvi. Dekle je
dalo svojo kri. Ko je ležala napol
nezavestna in slaba radi izgube
krvi, ni mogel on več govoriti.
Samo gledal jo je, toda njego-
ve oči so ponavljale milo prošnjo
in ustnice so se tresle vled groz-
nih bolečin. Ona je omagala. Vi-
dela je, da ni več pomoči zanj in
ni več mogla gledati trpljenja.
Počasi je vstala in šla k njegovi
postelji. Njena roka je potegnila
revolver izpod blazine. On se je
silit na smeh in dajal znamenja,
naj hitro naredi. Obrnila je obraz
proč in sprožila.

Zynowski je umrl čez eno uro.
Ko so zdravniki raztelesili njego-
vo truplo, so konstatirali, da bi
bil živel morda dan ali dva. Rak
mu je bil strašno razjedel grlo.
Dijakinja ni bila aretirana. Obla-
sti so ji dovolile, da je spremila
truplo svojega zaročenca v Var-
šavo, kjer je bil pokopan, potem
ko je obljubila, da se vrne v Pa-
riz k obravnavi. To je storila.

Sodna dvorana je polna občin-
stva. Bogate pariške dame, na-
kitene z dragulji, so se včeraj te-
ple za sedeže v dvorani.

Senat Nevada zahteva ustavodajno konvencijo

Resolucija, ki bo mogoče spreje-
ta, predlaga, da kongres skliče
konvencijo, ki naj spremeni
18. amendment.

Reno, Nev., 4. feb. — Danes
je bila po senatorju A. L. Scottu
predložena senatu države Neva-
de resolucija, ki določa, da so
skliče ustavodajna konvencija
Združenih držav, katere naj iz-
dela novo ustavo, predvsem pa
izpremeni amendment glede pro-
hibicije. Resolucija bo mogoče
sprejeta v nevadski legislaturi.

Ako bo sprejeta, tedaj se ta-
koj pošlje legislaturam drugih
držav, in če dve tretjini držav
ratificirata resolucijo, bo moral
kongres sklicati ustavodajno
konvencijo.

Sto mrtvih v Armeniji.

Carigrad, 4. febr. — V straš-
nem viharju v Trebizundu, Ar-
menija, je več ko sto ljudi izgu-
bilo življenje včeraj popoldne.
Vihar je podri mnogo hiš in pre-
bivalci so našli smrt v razvali-
nah.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
Naslov za vse, kar ima stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.
Owned by the Slovenic National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR
Datum v oglepaju n. pr. (Dec. 31 -24) poleg valnega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posrvite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

PROTISLOVJA V KAPITALISTIČNEM GOSPODARSTVU.

Sedanje gospodarstvo je polno protislovij. Eno takih največjih protislovij je, da v eni državi delavci prejema nižje mezde, v drugi pa višje, kakor da bi na pr. delavci v Jugoslaviji imeli manjše življenske potrebe kot ameriški delavci.

Delavec v Jugoslaviji, Nemčiji, Franciji ali Italiji je ravnotako potreben tečne hrane, tople obleke in higijeničnega stanovanja, kot ameriški delavec. Kljub tej potrebi so pa evropski delavci veliko nižje plačani kot ameriški. Iz tega sledi, da mora evropski delavec pogrešati veliko več življenskih potrebščin kot ameriški. Res je, da so v Evropi življenske potrebščine ceneje kot v Ameriki, ampak razlika ni tako velika, da opravičuje veliko razliko med mezdami ameriških in evropskih delavcev.

Kapitalisti imajo naložen denar v podjetjih križem sveta. Na pr. ameriški kapitalisti vlagajo svoja premoženja, ki niso nič drugega kot sadovi dela ameriških delavcev, v evropskih, azijskih in drugih podjetjih. Evropski kapitalisti pa nakladajo denar tudi v podjetjih zunaj svoje dežele.

Kjer je mezda nizka, tam so produkcijski stroški nižji kot v deželah, v katerih je mezda višja. Kapitalisti so pa tisti element, ki v vseh deželah pritiska, da se znižajo delavske mezde. Ampak kapitalisti so v vseh deželah tudi tisti element, ki kriči, da je treba naložiti na uvoz colnino, da se štiti domača industrija pred industrijo iz dežel, v katerih je nižja mezda kot v domači deželi.

Kapitalisti vlagajo najprvo denar v podjetja križem sveta, povsod pritiskajo, da se delavska mezda zniža, nato pa kriče, da je treba domačo industrijo ščititi z visoko colnino.

Tako ravnanje je podobno ravnanju človeka, ki prične graditi hišo in kadar je hiša dograjena, ji prične spodkopavati njene temelje, pri tem pa vpije: "Ljudje pomagajte, da se hiša ne podere."

Človeku, ki tako ravna, pravijo, da je blazen in spravijo ga na varno v norišnico. O kapitalističnem gospodarskem sistemu, ki je blazen, pa pravijo kapitalisti, da je najboljši gospodarski sistem in ostane najboljši gospodarski sistem, kar jih je bilo do danes in kar jih še pride v bodočnosti.

Zakaj govore tako kapitalisti? Oni ne zgube ničesar v tem sistemu. Njim je vseeno, ako je njih premoženje naloženo v Evropi ali v Ameriki, nosi jim dobiček, medtem ko delavske mase to in onkraj oceana vedno bolj obubožavajo v splošnem. Na eni strani se množe premoženja lastnikov produkcijskih in distribucijskih sredstev in naravnih zakladov, na drugi strani se vedno bolj veča število popolnoma obubožanih delavcev.

In ta proces se vrši trajno. Pri tem ko eni skušajo splezati navzgor po družabni lestevici, padajo drugi že doli, ki so skušali plezati pred njimi. Nekaterim se pa nikdar ne posreči stopiti na prvi klin lestvice, ampak ostanejo vedno na dnu. Niti enemu izmed sto tisoč se ne posreči splezati navzgor, drugi so obsojeni, da obstanejo na dnu.

Končno bo prenehalo tudi to, plezanje navzgor in tisti, ki so na vrhu ostanejo na vrhu, tisti, ki so na dnu, pa ostanejo na dnu. Kadar se kapitalistični sistem tako daleč razvije, bo protislovje med tistimi, ki delajo in ustvarjajo bogastva, in onimi, ki lastujejo produktivna in distribucijska sredstva in naravna bogastva tako veliko, da sistem postane nevzdržljiv. Kajti ves svet ne bo tako neumen, da bo garal in delal, stradal in trpel zaradi peščice ljudi.

Zato je kapitalistični sistem nosil že kal smrti v sebi, ko se je rodil.

Razni reformatorji skušajo ublažiti ta sistem. Ampak kapitalizem se ne da reformirati. Podoben je človeku, katerega telo je pokrito z gnojnimi ranami. In kakor se tak človek ne more ozdraviti z mazaškimi zdravili in je treba ozdraviti njegovo kri, da ozdravi in se rane zacelijo, ravnotako ne pomagajo sedanjemu gospodarskemu sistemu mazaška sredstva. Odpomoč proti sedanjemu gospodarskemu sistemu je le v socializmu.

SLIKE IZ NASELBIN

Waukegan, Ill. — V zadnjem dopisu iz te naselbine sem poročal, kako je živahno med tukajšnjimi rojaki. Opozarjal sem rojake na priredbo kluba št. 45 v S. N. D., ki se je vršila v nedeljo dne 25. januarja z igro "Španaka muha". Ni moj namen pisati kritike o igri kot taki, ali poučarjati moram, da so se igralci dram. odseka kluba št. 1 nadvse dobro obnesli v splošnem in je bilo tukajšnje občinstvo v splošnem zadovoljno. Udeležba na predstavi je bila dobra, ravno tako zvečer na plesu v veliki dvorani ter precej živahno, v spodnjih prostorih doma se je vse veselo vrtlo brez razlike na starost ali težkoče v nogah. Vse je bilo živahno in veselo. Klub št. 45 je zopet pokazal, da zna zbirati in dati občinstvu dobre priredbe za zabavo in v pouk. Klub št. 45 ima že zopet jako interesantno priredbo na dnevnem redu za prvo nedeljo v maju, to je 3. maja igro "Zadnji dan pariške komune", na katero se tukajšnje občinstvo že sedaj opozarja. Da bodo a to igro imeli obiskovalci veliko duševnega vžitka, o tem ni dvoma. Več in natančneje še poročamo pozneje.

Prihodno nedeljo 8. februarja nas bodo zveselila priredba Čitalnice doma ob dveh popoldne z igro "dom". Igra se vrši v štirih dejanjih; med igro in po igri nastopijo pevski zbor čitalnice, z jako lepimi točkami, ter tamburaški zbor. Po igri in koncertu se vrši ples v zgornji dvorani, ter v spodnjih prostorih. Svira domača godba. Za dobro postrežbo je vse preskrbljeno. Vstopnina je 50c za odrasle, otroci do 16. leta plačajo 10c, otroci do 7 leta v spremstvu staršev so vstopnine prosti. Tudi a to priredbo bodo občinstvo imelo jako lepi užitek, kajti igralci so se dobro potrudili v ta namen, ravno tako pevski zbor je živahno na svojem delu, da bodo obiskovalci imeli tem več užitka od naše slovenske pesmi. — Anton Vitič.

Browder, Ky. — Še vedno smo v stavkovnih vrstah kakor pred 10 meseci. Slovencev se do sedaj še nihče ni podal in mislim, da se ne bo tudi v bodoče na delo pod sedanjimi razmerami. Kakor sem poročal zadnjič, se nam jih je izneverilo iz unjaskih vrst samo šest z importiranimi stavkoci, kakor tudi stražniki, jih je bilo skupaj kakih 40. Sedaj se je število povečalo: samo iz unjaskih vrst jih je uskočilo v nasprotni tabor, mislim, da 20 ali 22. To se je zgodilo dne 23. in 24. januarja. Napravili so zvijačo. Kompanijski vohuni so v podobni lokalnih uradnikov, ki se dajo podkupiti raznesli laž, da je organizacija propadla in da ne dobijo stavkarji nič več podpore. Ljudje so postali popolnoma zbegani, nekateri so se jokali, češ, kaj bodo počeli sedaj sredi zime brez vseh sredstev, zapušteni od organizacije. A drugače so še vedno vsi bojevitvi kakor so bili. Pred 10 meseci je bilo vse nekam pobito na strani stavkarjev. Zdaj pa jim je bilo hudo, da bi se morali ukloniti po tolikih bojih in iti naprej s trebuhom za kruhom.

Na drugi strani pa so se veselili okoli kompanijskega urada, postalo je naenkrat vse živahno in v kompanijsko prodajalno so odpadniki hodili podpisavati pogodbo, ki jo stavkarji imenujejo "yellow dog contract". Prvi so bili uradniki lokalna 680, potem se je dalo zapeljati še nekaj drugih, tako da je znašalo število okoli 50. Superintendent je ponosno hodil tam mimo, gotovo misleč, da je zdaj zmaga "naša". Pa se je moč zmotil.

Nič nisem verjel govoricam, da bi se moglo vse kar tako naenkrat predručit pri organizaciji in bi od distrikta priporočal rudarjem, naj podpisajo stavkokaško pogodbo, kakor je poročal predsednik ali tajnik lokalna. Drugi dan, 24. januarja, sem se podal na distrikt, da se sam prepričam, koliko resnice je na stvari. Kakor hitro sem prišel v Central City, sem videl, da je bila prodaja. Na vprašanje na distriktnem uradu, če so li oni dali taka navodila odposlancem našega lokalna, so mi povedali, da niso nikogar videli in da tudi oni ne bi kaj takega storili, ker tudi moči nimajo kaj takega priporočati. To da je v Lewisovih rokah. Ko smo se povedali, da se vodno trdno stojijo rudarji v Jacksonvillu in Grimondu, sem potolažen odšel.

Kar žalost me je obšla, ko sem prišel v naselbino, kajti nikoli bi

si ne bil mislil, da bo predsednik prvi med odpadniki. Videl sem ga v kompanijskem uradu v družbi stavkocakov. Približal sem se in ga poklical ter vprašal, kaj je napravil in kako da se more kot predsednik lokalna pajdašiti s stavkocaki. Očital sem mu, da je laž, kar je poročal članom, pa mi ni dal odgovora, samo bavo je spreminjal, a nato sem ga obdelal vpiro kakih 12 stavkocakov.

V zaslugo za navedeno je drugi dan ukazal superintendent, da me mora policaj vreči iz stanovanja ter da moram jaz proč od tod, ker preveč govorim. Kdor je dobil naročilo, naj mi pove, da mora iti, pa mi še reči noče, naj grem, četudi me vidi vsaki dan.

Zopet se je malo umiril. Stavkocaki so že bili začeli čisto javno nastopati kakor bi bili gospodarji naselbine. Zopet so se malo poskrili, ni jih več toliko videti. Tudi superintendent ne postopa več tako oholo in ošabno kakor je par dni, ko je mislil, da smo že izgubili za vedno organizacijo. Začel je že izpraševati, na koga je napravljena dvoznaka, ker je brčkone mislil, da jo bo on vzel. Veliko njih, kateri so bili že podpisali in drugi dan tudi že šli delat, so pustili stavkokašto, ker spoznali so, da so bili zapejani z lažmi od kompanije podkupljenih uradnikov. V tej okolici so pričeli že skoro vsi rudniki z obratom, zaposleni so stavkocaki, iz unjaskih vrst se jih je še malo izneverilo. Da bi se kmalu izboljšal položaj pa ni pričakovati. Pa saj so pri volji vztrajati, če bo treba tudi dve leti. Jaz pa mislim, da ne bom mogel več dolgo in podati se bo treba drugam, ako bo mogoče.

Pozdrav čitateljem Prosveta. — Tony Semec.

Waukegan, Ill. — Kot je bilo že naznanjeno v "Prosveti" in "Proletarcu", da bo Slovenska nar. čitalnica pripravila krasno igro "Dom" v nedeljo popoldne 8. avečana ob drugi uri, tako tudi naznanjam vsem članom in članicam S. N. čitalnice, da se je na zadnji seji aklenilo, da se vrše vse redne mesečne seje vsako drugo soboto zvečer v čitalniških prostorih in ne več v nedeljo popoldne, kot je bilo to v navadi. Torej opozarjam vse članstvo, da se seje gotovo vdeleži, ker le ob obilni udeležbi društvenih sej nam je uspeh zagotovljen. — Frank Archer, predsednik.

Joliet, Ill. — V Prosveti z dne 15. januarja prikazuje brat F. Ferlin sliko od našega društva št. 115 v ravno nasprotnem položaju kot je v resnici. Za uvod dopisu jemlje besede, ki jih je napisal brat F. Zupanič kot predsednik društva z namenom, da se člani zainteresirajo za stvar, kot je bilo zaključeno na seji meseca julija 1924, da zgradimo svoj lastni dom.

Brat Ferlin zanika svoj govor na seji decembra 1924, a drugo pisanje je tudi tako, da sem prisiljen dati nekoliko reči v javnost. Na imenovani seji je poleg recenega, kar je že povedal brat Zupanič, rekel dotični brat sledeče: "Mi smo 'šuštarji' in kot take nas tudi druga društva smatrajo, zato ko se vlačimo po takih dvoranah." Ali je to prav, da brat piše pred javnostjo o sebi in svojem društvu na ta način?

Kot tajniku imenovanemu bratu ni nihče česa očital, kakor da sam razumeti. Naj opomnim na dejstvo, kjer se govori v dopisu, da število 18 pa se ne more šteti pri našem društvu za nikakovo večino." Ne vem, če po takem tolmačenju razume še sam sebe ali ne. Prej govori, da je zborovalo 18 članov in za predlog jih je tudi glasovalo 18, potem pa, da to ni večina. Kadar za predlog glasujejo vsi prisotni, to res že ni več večina, temveč soglasno glasovanje za predlog.

Dalje govori, da so uradniki imeli pregledati dve ali tri dvorane, predno bi se vprašanje prineslo pred članstvo. To je dobro, a vprašanje je, da li je čas za to ali ne. Ako je bil čas in možnost, zakaj ni brat to naredil na seji julija meseca, zakaj je čakal decembra, šest mesecev? In to ne, da na seji prinese pred članstvo, temveč potom dopisa, tako da vsa javnost prej ve kot članstvo društva. Ali ni to zgrešeno delo?

Koncem dopisa piše: "Tudi za še manjši urad mi pri tem društvu ni, dokler ne bodo vladale boljše razmere." Na to želim odgovoriti, prvič, da v društvu ne postoji nikakovo nesoglasje, kakor hoče brat Ferlin pokazati, temveč enodušnost, kar je tudi sam

nedirektno v začetku dopisa priznal; drugič pa na letni seji ni bil predlagan na noben urad ter tudi kdo ni govoril o tem, iz česar logično sledi vsa jasnost. Tretjič tudi, ako bi obstajalo pri društvu kakovo nesoglasje, je dolžnost vsakega člana, tako tudi brata Ferlina, da na društveni seji dela, da se nesoglasje odpravi in skrije pred javnostjo.

Moj namen je, da opozorim naše brate, da prej nego pošljejo kak dopis proti društvu v javnost, naj dobro premislijo, kake posledice lahko pridejo za celo društvo in tudi škoda za S. N. P. J. Toliko o tem.

Želim omeniti, da je bilo na prošli seji soglasno zaključeno, da se ustanovi tamburaški mladinski zbor, s katerim se je pričelo živo delati. Dne 22. februarja se priredi banket, da se članstvo spozna medsebojno in da pokazemo ostalim narodnostim, da se je društvo zbudilo iz mrtvila in pričelo vršiti svojo dolžnost na društvenem kakor na prosvetnem polju.

Se nekaj. Na seji meseca julija 1924 je bil izbran posebni odbor, koji je bil v decembru zopet potrjen. Njega naloga je, da prireja zabave ter slična druga podvzeta, ki bodo v korist društva, to je, da se pospeši cilj — zgradba svojega lastnega doma. S tem potom tudi prosim brate, da podpirajo odbor pri njegovem delu in pokazali bomo, da nismo kakor nasa nekateri hočejo prikazati, temveč ljudje, ki se brigajo za boljše bodočnost. — Michael Kezele.

Vesti iz Jugoslavije.

Predpisi in naredbe za avtomobilski promet v Jugoslaviji.

1. Vsak sofer mora imeti pri sebi od Avtomobilskega kluba izdan in od lokalne policijske oblasti potrjen mednarodni vozni certifikat.

2. Po mestih in vaseh smejo vozovi voziti do 20 kilometrov na uro. Tovorni vozovi ne smejo voziti več kakor 10 kilometrov na uro. V nobenem slučaju ne sme hitrost presegati 50 kilometrov na uro. Na razkrižjih se sme voziti le do 5 kilometrov na uro.

3. V Srbiji je vedno treba voziti na desni, na Hrvaškem in v Sloveniji pa po levi strani.

4. Zvečer morajo avtomobili biti razsvetljeni. Dve svetilki morata biti na sprednji, ena pa na zadnji strani, tako da dovoljno razsvetljuje številke na registracijski plošči in črke na mednarodni ploči.

Po mestnih in vaseh je prepovedano rabiti svetilke, ki zaslepjujejo.

5. Vsak avtomobil mora imeti močno doneč rog. Če se hoče v mestu desno voziti, se mora dati eno dolgo znamenje; če se obrača na desno, dva, če se obrača na levo, pa tri dolga znamenja.

6. Vsak avtomobil plača 3000 dinarjev letne takse. Tuji avtomobilisti ne plačajo ne takse ne davka. Za registriranje se plača 7 din. 70 par.

7. Za definitivno, kakor tudi za začasn uvoz velja sledeči tarif:

6 od sto od vrednosti (v papirnem denarju) za deželo, s katerimi imamo trgovsko pogodbo;

10 odsto od vrednosti za deželo, s katerimi nimamo trgovske pogodbe.

8. Naši triptihi veljajo eno leto od dneva izdaje.

9. Za časno bivanje v Jugoslaviji je treba:

a) da imajo potniki svoje dokumente v redu;

b) da imajo jugoslovanski triptih;

c) da ima sofer mednarodni vozni certifikat in potni list;

d) da se izpolnijo carinske formalnosti;

e) avtomobilistom se priporoča, da shranijo revers, ki ga dobe od carinske oblasti, da morejo pri odhodu iz dežele dobiti vižo na drugi in tretji triptih.

10. V deželi se rabi decimalni sistem.

11. Denar: 1 dinar ima sto par. Papirnat denar 0.25; 0.50; 1 dinar; 100 dinarjev; 1,000 dinarjev.

12. Bencin velja 10 do 11 dinarjev liter, olje pa 30 do 31 dinarjev liter.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

F. S., član S. N. P. J. — Začetne črke pri razpravah za pravila ne zadostujejo za podpis. Ali dovolite za podpis svoje polno ime? — Pozdravi!

Tožki boji suhačev

Apeli za odpravo prohibicije se nadaljujejo. Volstend zahteva poostreno ječo za kršilce. Boj proti tihotapcem.

BRITSKA KOLUMBIJA JE ZOPET DOBILA PIVO.

New York, N. Y. — Državljanaki odbor je v pondeljek zvečer imel veliko pojedino v Astorjevem hotelu. Navzočih nad 1000 oseb je podpisalo petico za odpravo prohibicije. Soglasno so sprejeli resolucijo, da se pridružio Zvezi proti prohibicionističnemu amandamentu.

Novo gibanje je pričelo, ko so Volsteadov zakon. Demokratski trije kongresniki pričeli pobijati člani newyorške kongresne delegacije so sami poslali apel za odpravo suhe postav. Tudi je bilo prečitano pismo od zveznega senatorja Wadswortha, ki strogo pobija suho postavo.

Po vsej newyorški državi se zadnje čase opaža gibanje proti prohibiciji. Vedno več apelo in protestov prihaja za odpravo zakona, katerega ljudstvo ne mara.

Washington, D. C. — Andrew J. Volstead, oče suhih postav, je pisal pismo Stalkerju, s katerim odobrava njegovo predlogo, ki določa, da bi morali biti vsi kršilci suhe postav ne samo kaznovani z denarnimi globami, temveč tudi vtaknjeni v zapor.

Volstead pravi, da je že pred davnim skusil v svoj zakon vplesti določila za kaznovanje kršilcev suhe postav, ampak takrat se je sodni odbor v nižji zbornici zoparstavil sprejeti tak predlog. Po njegovem mnenju je danes kršilec zakonov kakor igralec za denar, ki se mu ni treba bati ječe.

Washington, D. C. — Sodni pravnik Stone izjavlja, da vpletem prizadevanjem za uničenje tihotapstva, je danes zaposlenih kakih 382 ljudi, ki dovažajo opojno pijačo v Združene države. Največ prepovedane pijače dovažajo iz Kanade.

Da obreže straže tudi niso počivali, navaja Stone dejstvo, da je bilo od 22. maja pa do konca leta 1924 zaseženih šestnajst tujih ladij, naloženih z rumom. Trinajst je bilo angleških in po ena norveška, haška in francoska.

Poročilo pravi, da izmed 332 tihotapskih ladij plove 307 pod britansko zastavo. Veliko številco teh ne dela nič drugega kakor se bavi s prevažanjem tihotapge pa so samo o prilikah zaposleškega žganja in močnih vin. Druge s tihotapstvom. Skoro vse pa plovejo s ponarejenimi listinami. V poročilu je tudi navedeno število pristanišč, iz katerih priplovedo tihotapske ladje.

Victoria, B. C. — V Britski Kolumbiji je zopet dovoljeno točenje piva v steklenicah in sodih, ki ima v sebi štiri in pol odstotka alkohola, in ne manj kot tri in pol odstotka. Pivo bodo prodajali samo v dotičnih volilnih okrožjih, kjer so se volilci izrekli z večino za postavno točenje piva.

OROPANA BANKIRKA.

Chicago. — Trije moški, ki so na sumu, da so v zvezi z drznim ropom v East End Park hotelu, kjer je bila žena češkega bankirja Kasparja oropana za dijamante in zlatnino v vrednosti \$20,000, so bili aretirani v torek. Policija pa priznava, da še nima pravega krivca, ki je izvršil rop. Več oseb je osumljenih. Kaspar je hud, ker je več o ropu prišla v javnost.

Konferenca proti opiju.

Zeneva, 4. febr. — Mednarodna konferenca za zatrtje opija se še ni zedinila glede kakih pametnih zaključkov. Ameriška delegacija je predlagala, naj se pri delovanju opija omeji le za medicinske in znanstvene svrhe. Podsek konferenca, ki mečka tozadevno pogodbo, je pa večeraj izjavil, da ne sprejme ameriškega predloga. Američani pravijo, da druge pogodbe ne podpisajo.

Kampanja progresivne stranke v Clevelandu.

Cleveland, O. — (Fed. Press.) — Progresivna stranka v Clevelandu je odprla kampanjo za 5000 novih članov, ki plačajo \$1 letnega prispevka. Kampanjo vodi Peter Whit, Albert F. Coyle in Marie Wing.

DELAVSKE NOVICE

(Federated Press.)

Povprečna tedenska plača je še vedno \$25.

Washington. — Decembarsko medno poročilo zveznega departamenta za delo dokazuje, da povprečna medza ameriškega tovarniškega delavca je še vedno \$1300 na leto ali \$25 na teden.

Poročilo se glasi, da so imele Združene države ob koncu leta 8,240,000 tovarniških delavcev, ki so prejeli v celotnem letu \$10,720,000 v mezdah. Povprečna vsota na posameznika pride na \$1300.

Povišek plače v San Franciscu.

San Francisco. — Tristo navadnih delavcev, ki opravljajo razna dela za mestno občino, je dobilo 50c dnevnega poviška. Stara plača je bila \$5.50, nova je \$6.

Unija operatorjev kinoaparata je izvojevala za svoje člane pet odstotkov poviška. Prej so imeli \$85, zdaj imajo \$89 na teden.

Gibanje krojaških delavcev v Chicagu.

Chicago. — Organizacija krojaških delavcev, ki izdelujejo ženske obleke, se pripravljajo na novo kampanjo za priznanje uni-je v vseh delavnicah. Federacija strokovnih unij v Chicagu je obljubila krojačkam pomoč, če pride do stavke.

Strojniki zahtevajo \$1 na uro.

Chicago. — Organizirani stroj- niki se pogajajo z delodajalci za petcentni priboljšek, tako da bo- do imeli \$1 na uro. Sedanja po- godba, na podlagi katere prej- majo 95c, poteče 1. maja. Beraške plače rudarjev v Angliji. London. — Povprečni dnevni zaslužek rudarjev v Angliji je bil v zadnjem oktobru 10 šilingov in 6 pence (okrog \$2.52). Ako rudar dela cel teden, dobi okrog \$13.05, toda na stotisoče rudarjev prine- se koncem tedna domov komaj \$6 do \$10, kakor piše "Daily Her- ald". Takih rudarjev je 750,000 izmed 1,159,748, ki so plačani od dneva.

Boston, Mas. — Delavci kakih sto predilnic v East Bostonu, ki so zastavljali pred 14 dnevi, so se pogodili s kompanijo in se vrnili delat.

Potres na Ogrskem in Norve- škem.

Budapešta. — Močan potres je bilo čutiti v nedeljo v krajih juž- ne Ogrske.

Oslo. — Norveška, ki navadno ne pozna potresov, je zadnje čase dobila več sunkov v srednjem in vzhodnem delu dežele. Vsak sun- ek je spremljal z votlim podze- meljskim bučanjem. Seismografi pa — na veliko začudenje geolo- gov — ne beležijo nobenega sun- ka.

Socialisti glasovali proti Her- riotu.

Pariz, 4. febr. — Francoski so- cialisti so včeraj drugič nastopili proti Herriotu in topot so v res- nici glasovali za nezaupnico. De- mničarji so rešili Herriotovo vlad- o padca. Predlog zaupnice je bil sprejet s 317 proti 246 glasovom.

Zadeva se je tikala posebnega zastopništva v Vatikanu za Alza- cijo-Loreno. Socialisti so zahte- vali, da se Herriot drži svojega volilnega programa, na podlagi katerega je njegov blok zmagal v maju 1924. Program se med drugim glasi, da Francija preki- ne vse diplomatske stike s kato- liško cerkvijo in odpokliče svo- jeje poslanika iz Vatikana. O tej točki je zbornica sklepala zadnje dni. Herriot je pa v zadnjem tre- nutku privolil v kompromis, na podlagi katerega ostane poslanik v Vatikanu samo za Alzacijo-Lo- reno, vlada ga pa plača. Francija odslej ne bo več zastopana v Va- tikanu, pač pa samo provinca Al- zacija-Lorena, ki je bila prej pod Nemčijo.

25 mrtvih v požaru v Baku.

Baku, Kavkaz, 4. febr. — Naj- večji vrelec nafte v tem kraju se je včeraj ugal in 25 oseb je našlo smrt v ognju; drugih 15 oseb je zelo opečenih. Velikanski plamen osvetljuje celo mesto in povzroča bučanje kakor velik plavž.

Oče se je poročil s "hčerjo".

Colorado Springs, Colo. — W. H. Johnson je pred nekaj leti vzel miss Lillian H. Wood za svo- jo hčer. Te dni jo je vzel za ženo. Star je 60 let, ona pa 40.

Raziskovalca še niso rešili iz naravne pasti

NADEJAJO SE VENDAR SKO- RAJŠNJE REŠITVE, KO BO IZVRŠENA OPERACIJA.

Drugeče Collins ne ostane dolgo pri življenju.

Cave City, Ky., 4. febr. — Danes zjutraj je druga skala vrh one, katere drži Collinsa za nogo že več ko pet dni v Sand jami. Vse delo reševalcev, ki so grebli pod skalo, je bilo zastoj. Edina rešitev za Collinsa je še, da mu odrežejo nogo.

Cave City, Ky. — V noči od torka na sredo je bilo izvršenih več junaških poizkusov za rešit- ve med razpoklinami med skal- nimi naslagami, ki so ujele raz- iskovalca Collinsa in ga skulina past v še nepreiskanem prehodu v podzemeljsko jamo Sand drži ujetega že od petka. Njegova družina, raziskovalci, kakor tudi ujetnik sam žive v prepričanju, da bo nastopila smrt v nekaj ur- ah. V brezupnem stanju je jet- nik že čisto izmučen, loteva se ga pljučnica radi prehlada in vlažnega zraka, ki vlada v jami. S sten neprestano kaplja mrzla voda. Poleg pa še neznošno trp- ljenje radi zmečkane noge, ka- tere se ne more premakniti, ko je še telo le toliko prosto v raz- poklini med skalami, da ni ravo- no zmečkano.

Reševalci so izbrani in pogum- ni ljudje. Po pešeni razpoklini v 150 čevljem dolgem prehodu do podzemeljske jame se morajo plaziti po trebuhu. Drug poleg drugega leže v prehodu in si po- dajejo prgišče za prgiščem zem- lje in peska, ki ga iztrebljajo iz- pod jetnikovega telesa, da tako naredijo nekoliko prostora in ga bo mogoče premakniti. Njih na- men je priti do Collinsovih nog in bo tako mogoče delati dr. Haz- lett, ki podviže iz Chicaga, da odreže ponesrečenemu razisko- valcu zmečkano nogo.

V Cave City je dospelo voja- štvu in dosti domačinov iz oko- lice, vsi z nadejo, da jim bo mo- goče pomagati pri rešitvi raziso- kovalca. Vojništvo se je takoj lo- tilo dela. Zastržili so vhod v jamo in so tako zabranili poplva- nje, ki so se ga lotili reševalci.

Torek je bil dan razočaranja za reševalce. Nekateri so namerava- li privrtati za skalo, ki je vjela Collinsa in mu pomagati odza- daj. Vedeli so, da ne more biti velika razdalja od one strani. Ampak izvedenci so takoj izjavil- i, da bi tako delo lahko povzro- čilo, da bi se sesula vsa streha podzemeljske jame in pokopala ne samo ujetega, temveč še vse reševalce. Načrt so torej opusti- li. Takoj nato so pričeli pritrje- vati pasove okoli telesa ujetnika, da bi ga s silo potegnili ven. Zdravniki so odsvetovali z izja- vo, da bi se nenehnemu ujetniku pretrgali na tak način življenjski organi in posledica bi bila smrt.

Brata ponesrečenega in njega najboljši prijatelj, so delali s ta- kim naporom, da so se zgrudili vsled izmučenosti, da jih morajo zdaj nadzorovati zdravniki. A Collins je vedno ponovno prosil, da bi prišel k njemu prijatelj, ki je opešal. Rešitev mora priti prav kmalu, drugače bo jetnik podlegel. Sam si tudi ne bo mogel nič pomagati pri rešenju izpod skale, ker je opešal. Zunaj jame pa čaka njegov oče, ki vedno u- pa, da bo sin rešen, kaj se je rešil iz toliko nesreč pri raziskovanju po drugih podzemeljskih jamah.

Podzemeljska jama Sand je v resnici prava past. Collins je bil prvi, da se je je lotil raziskovati, ker on je bil kakor rojen raziso- kovalec podzemeljskih jam. Nje- gov oče je rekel: "To je v krvi. Jaz sem raziskoval jame skozi 40 let. Floyd pa je bil rojen za to. Saj vem, kako se je zgodilo, da ga je ujelo. Nov prehod je našel. Nagovarjal sem ga in on se je lotil, da pronajde, kaj je za pre- hodom. Na tak način je bila tudi odkrita Kristalna jama."

Ni sedaj prvi ujet. Ampak vedno se je izmotal srečno. Ver- jamem, da se bo tudi sedaj."

Dr. Hazlett, ki je na potu iz Chicaga, plačan zato od nekega svojega bolnika, je izjavil, da o- peracije na bolniku ne bo mogel izvršiti s kloroformiranjem. Re- kel je, da se bo poslužil najbolj- ših metod, da ponesrečenca ne odteče preveč krvi, ko bo z nožem prišel do vodilnih žil. Tega se je bati radi njegove oslabelosti.

Član S. N. P. J. širite svoj list in pridobivate nove člane.

Angloška delavska mislija o Rusiji

Delegacija Kongresa strokovnih unij beleži napredek v svojem poročilu o položaju v sovjet- skih republikah.

London. — (Fed. Press.) — Delegacija Kongresa angleških delavskih strokovnih unij, ki je pred par meseci posetila sovjet- sko Rusijo, je objavila svoje pre- liminarno poročilo. Glavne točke poročila so:

- 1) Socialne, industrijske in gospodarske razmere v Rusiji so se veliko izboljšale od zadnjega obiska v letu 1920.
- 2) Rusija je finančno na bolj- šem kakor je bilo pričakovati.
- 3) Industrijska podjetja se rapidno razvijajo, posebno tista, ki proizvajajo električno silo in opremo.
- 4) Stanovanjske razmere delavcev se rapidno izboljšujejo.
- 5) Vrši se veliko delo za od- pravo nepišarnosti; število ne- pišarnih prebivalcev v delav- skem razredu hitro pada.
- 6) Administrativni oddelki so- vjetske države so dobro organi- zirani in sposobno kontrolirani.
- 7) Verske institucije imajo popolno svobodo.
- 8) Sovjeti se trudijo z vsemi silami za izboljšanje moralnega življenja v Rusiji.
- 9) Delavske strokovne organi- zacije so ustvarile delavske klube, domove za počitek ter šport- na in telovadna središča, ki so velike koristi za delavce.

Klavniški baronom se odpirajo nebesa

Radujejo se nad izvanredno visokim dobičkom in dividendami.

Chicago, Ill. — Že januar je bil za klavniške barone dobička- nosen kakor že dolgo ne nobeno leto v tem mesecu, a začetkom februarja pa napovedujejo z naj- bolj optimističnimi zagotovili prosperiteto v bližnji bodočnosti.

V dokaz, da se res bliža zlata bodočnost za bogate klavniške podjetnike, je Cudahy družba razpisala na vsako delnico po \$4 do \$7, za kratko dobo. Ravnatelji so napovedali po \$1.75 za vsako četrtletje dividende. Vedno večja raseja v dividendah pa je tudi skoraj podvojila delnice klavni- škega podjetja v zadnjih par me- secih. "Zasluzki" za eno leto, ki je končalo s 1. novembrom, so bi- li po \$16 na vsako navadno del- nico. Predsednik Cudahy družbe je rekel, da se je zelo pomnožila prodaja mesa kakor tudi dobiček.

Vrstijo se podjetja drugo za drugim in napovedujejo, koliko so jim pokazali računi v zadnjem letu ter kakor kaže v tekočem le- tu. Odkriva vsi so optimistični. Podjetje Culbransen, ki izdeluje glasovirje je napovedalo 20-od- stotne dividende na občne delni- ce, poleg pa je še razpisalo za 50% glavnice v tekočem letu.

Tonopah rudniška družba je napovedala po 50c izvanredne di- vidende. Korporacija za dobavo električne sile se je postavila s še enkrat tako visoko dividendno kot lansko leto. Sears, Roebuck druž- ba je naredila kupčije za \$22, 082,092, kar je narastek za 14,40 odstotka od januarja dalje. Montgomery Wardova razpo- sljalna družba, ki je nekoliško manjša, ima razmeroma enak narastek, torej tak, kakoršnega družba še ni doživela.

Kapitalistično časiplaje se ba- ha s takimi poročili, kajti tudi nanj odpade lepa trohica dobič- kov. Narastek pripisuje poveča- nemu izvozu, ki je bil lansko le- to res za \$351,000,000 večji ka- kor leto 1923. Trgovine v Evropo je bilo sploh dosti več kot leto prej, namreč leta 1924 za \$1, 348,000,000 proti 1923 \$936,000, 000. Azija in Južna Amerika sta imeli z Združenimi državami sko- raj enako kupčij, namreč nad \$1,000,000,000.

RAZGLAS.

Tekom februarja so takse po jugoslovanskih konzulatih v Ameriki, ako se računa 100 di- narjev za \$1.64 sledeče:

Potni izkaz z vizo \$2.10, knji- žica s potnim izkazom \$1, skupaj \$3.16. Prošnja za potrditve peča- ta in podpisa na izkazih 58 cen- tov.

Iz pisarne generalnega konzul- ata v Chicagu.

BERASKE PLAČE V KAPITO- LU ZA DELAVCE.

Washington, D. C. — Pomival- ke, ki so uslužbene v kapitolu in jih je 21 vseh, so plačane z izbor- no plačico — \$410 na leto. Vse njih opravilo je, da poribajo po- de in stopnice, umijejo stranišča in ograje. Največ svojega dela izvršijo zgodaj zjutraj in po šestih zvečer.

Odbor za nakazovanje v nižji zbornici je pa sedaj poročal zelo ugodno zaradi plače o teh 21 že- nah. Dobile bodo \$2.80 poviška na leto. Če Coolidge ne bo vetiral te potrate, bodo dobile po \$412.80 vsaka od sedaj naprej za eno le- to pomivanja stranišč in ribanja podov.

Povišanje plače je dovoljeno, da se olajša računanje pri odbit- kih na račun penzijskega fonda.

"CHICAGO JOURNAL" ZAPU- ŠČEN TREM USLUŽBENCEM.

Chicago, Ill. — Oporoka John Coates Eastmana, lastnika lista "Chicago Journal", ki je umrl dne 26. januarja, imenuje kot dediče tri vodilne pomoči skozi daljšo dobo let pri imenovanem časopisu. Eastmanovi principi so menda pogoj, da uslužbenci dobi- jo dedščino, namreč, da mora list še v bodoče zastopati isto sta- lišče. Novi lastniki lista "Chica- go Journal" so torej Frank Dunn, O. L. Hall in H. C. Deuter. Prvi bo predsednik, drugi dram- ski urednik in tretji nadzornik in blagajnik. Vsi trije časnikiarji so že dolga leta pri svojem poklicu.

UBIL JE PET LJUDI, ZATO RAD UMRE.

Wheaton, Ill. — John Kam- merer je srečen, ker bo obešen v petek, dne 18. februarja v ječi okraja Du Page. Vesel je bližajo- čega se konca. Kammerer je bil pred par meseci spoznan krivim, da je umoril celo družino v Villa Parku, namreč zakonska Eder in njune tri otroke. Ubil je očeta, ker je bil Eder nekoč počasn s plačevanjem dolga, mater je u- moril, ker je izpostavila njegovega psa na mraz, otrokom pa je vzel življenje, ker svet ni bil do- volj varen zanje brez staršev. Porota ga je takoj spoznala krivim in obsojen je bil na smrt. Danes je baje hvaležen poroti.

Sedanja epidemija le- garja

Po vsej deželi se je razpasla precejšnja epidemija legarja (typhoid fever), ki je v toliko nova, v kolikor ni znan njen natančni izvir. V mestih Chica- go, New York, Pittsburgh in Washington je stvar postala že precej resna.

Slučaji te nalezljive bolezni so zlasti omejeni na premožne dru- žine in na osebe čez starost 15 let.

Že to samo dejstvo, kakor trdi pomožni generalni zdravnik fe- deralnega zdravst. urada, dr. W. F. Draper, izključuje mleko ali vodo od vsakega suma. Zdrav- stvena oblast v Pittsburghu je osumila zeleno solato kot izvir bolezni, ali preiskava je dognala, da bakterij ni prišel niti iz tega vira.

Občinstvo sumi, da je v ostrig- garji najti razlog za razpašanje legarja, in javno mnenje je brez drugega sprejelo kot dokazano stvar, da so ostrige krive epide- mije. Jasnih dokazov pa vendar- le ni. Valed bojazni pred ostrig- gami in drugimi školjkami so ostrigarji trpeli ogromno gmo- to škodo, ker je prodaja ostrig padla na polovico. Mogoče je, da je izvir epidemije pripisati neza- konito razpečanje ostrigam (bootleg oysters), t. j. takim o- strigam, ki so bile ukradene iz omejenih in prepovedanih o- strišišč in prodane na trgu. V Chicagu je bila proglašena globa od \$25 za človeka, ki bi jedel o- strige, in v državah Pennsylvan- ia in New York so oblasti po- stavile prodajo ostrig pod strogo kontrolo.

Legar je danes štirikrat bolj pogosten v normalnih dobah. Za zadnji teden meseca decembra je 105 mest poročalo 197 slučajev legarja nasproti 54 slučajem v i- stem tednu prejšnjega leta.

Federalna zdravstvena oblast proučava to epidemijo in daje pregledati vsako osebo, ki se je našla legarja v onih krajih, kjer prevladuje epidemija. S tem skuša dognati, kje je pravištev

Slovenska Narodna

Ustanovljena 8. aprila 1904.

Podporna Jednota

Imenovan 17. januarja 1907. v druzavi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODSEK:
Predsednik Vincent Calmar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnston, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jozo Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:
Martin Zelemnikar, predsednik, Box 276, Harborton, Ohio; Frances A. Tauchar, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizmanich, 13111 Madison Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terčelj, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODSEK:
Blas Novak, predsednik, 2637-39 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosch, Box 286, Moon Run, Pa. Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross Kaus, za jugoslap. Frank Kuhn, Box 399, Chisholm, Minn., za sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:
Paul Berger, predsednik, 848 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zervatik, R. No. 1, Highland, Ill.; Frank Zajc, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združiteni odbor:
Predsednik: Frank Alek, 2181 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jolke Gves, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Oip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kera, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZORI! — Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODORE SE NASLOVE: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vohče se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je ugoraj.
Vsi prisilni na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: Martin Zelemnikar, Box 276, Harborton, Ohio.
Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglaš, naročila in spili vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošlje na naslov: "PROSVETA", 2637-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

naiti vir, ki je dal povod k isti. Cim bodo podatki ugotovljeni, se bo izid naznanil občinstvu in zdravnikom, da se bodo znali va- rovatii proti nadaljnjemu razpa- šenju te bolezni. — F. L. I. S.

NATURALIZACIJA INOZEM- CEV, KATERIH ŽENE ŽIVE V STARI DOMOVINI.

Dogajalo se je poprej precej pogostoma, da se je inozemcem zanikalo ameriško državljanstvo iz razloga, ker ni žena živela v Združenih državah. Sodniki, ki so tako postopali, so utemelje- vali svojo odločbo s tem, da po njihovem mnenju prosilec za državljanstvo, ki ni poslal po svojo ženo, ne pokazuje, da ima resne- ga namena ostati za vedno v Združenih državah. Tako postop- panje ni bilo povsem neutemelje- no do l. 1921, ko je mož lahko poslal po ženo vsak čas, kadar se mu je zljubilo, ali je imel denar za to. Ali čim je bil uveden prvi zakon o kvoti, in še veliko več pod novim priseljeniškim zaka- nom, je stvar zadobila popolno- ma drugo lice. Žena inozemca ni- ma nikake prednosti, kar se tiče kvote; omejitve kvote pa so ta- ke, da je za večino inozemcev že- no težko dobiti v Ameriki jako in otroke, dokler niso postali a- meriški državljani.

Nekateri sodniki niso še vzeli v ozi- r te nove situacije in še ved- no zanikajo državljanstvo lju- dem zato, ker se žena in otroci nahajajo v inozemstvu. Na drugi strani pa te žene in otroci ne morejo priti v Združene države, kajti si ne morejo od ameriških konzulov priskrbeti vizo izven kvote, do katere bi bili upraviče- ni, ako bi mož, oziroma oče postal ameriški državljan.

Razne vsenarodne organizaci- je, ki se zanimajo za vprašanja imigracije in naturalizacije, so v zadnjem času vzele v pretres to čudno situacijo, ki takorekoč spravlja v neko mrtvo točko na- še priseljeniške in naturalizacijs- ke zakone. Da se temu odpomo- re, skušajo najti sredstva, kako naj se najbolj učinkovito vzbudi pozornost občinstva in oblasti na to vprašanje. Bilo bi zato v ve- liko pomoč, ako čitalec tega li- sta, katerim je bilo po 3. juniju 1921 zanikano ameriško držav- ljanstvo iz razloga, ker je bila žena ali družina v inozemstvu, oziroma oni čitalec, ki znaajo o takih slučajih, bi to sporočili na Foreign Language Information

NA PRODAJ JE
Moderno urejena farma ob le- pi trdi cesti, le par minut do šo- le in šest milj do mesta. Za ce- no in druga pojasnila pišite ro- jaku
ANDREW PUCH
R. 2, Box 27, Milton, Wis.

KNJIGE
Književna matica Slove- nske narodne podporne jed- note je izdala in ima v za- logi sledeče knjige:
Pater Malavertura. Spi- sal Zvonko A. Novak. Iz- virna povest iz življenja ameriških franciskanov. Z izvirnimi slikami, katere je izdelal Stanko Zele. Fina trda vezba. Cena s poštnino vred \$1.50.
Slovensko-angloška slo- vencia. Dodatek različnih kri- stinskih informacij. Fina trda vezba. Cena \$2.00 s poštnino vred.
Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovanil Ivan Molek. Povest iz živ- ljenja ameriškega proletar- rijata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena \$1.10 s poštnino vred.
Zajedalec. Spisal Ivan Mo- lek. Povest iz doslej skritega kosa življenja sloven- skih delavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena \$1.50 s poštni- no vred.
Zakon biogenezije. Spisal Howard J. Moore, poslove- nil J. M. Zelo podučna knji- ga, ki tolmači mnoge natu- re zakone in pokazuje, ka- ko se splošni razvoj ponav- lja pri posamezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena \$1.50 s poštni- no vred.
Zadnji dve knjigi, narp- čeni skupaj, dobite za tri dolarje.

Naročbo, s katerimi je poslali denar, sprejema
KNJIŽEVNA MATICA
2637-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Koliko davka bo treba letos plačati

Čas je zopet tu, ko treba misliti na plačanje dohodninskega davka (income tax). Blizu se rok, do katerega je treba izpolniti prijave (returns) o dohodku tekom leta 1924 in plačati dolžni davek. Zadnji čas za to je dne 15. marca. Ali nikakor ni treba čakati na zadnji dan; na vsak način pa je čas, da se že sedaj o tem pomisli.

Dohodninski davek, ki ga morate letos plačati, je razmeroma manjši kot oni, ki ste ga plačali lansko leto. Novi davčni zakon (Revenue Act) od 1. 1924, ki ga je predsednik potrdil dne 2. junija 1924, je uvedel znatne olajšave glede dohodninskega davka.

Novi zakon ni le znižal davčni odstotek, marveč je uvedel tudi 25-odstotno znižanje na "zaslužni dohodek", določil nekatere nadaljnjše olajšave v prilog poročnim osebam in družinskim poglavarjem in sploh uvedel marsikatero drugo spremembo, ki so neposredne važnosti za vsakega davkoplačevalca.

Pod novim zakonom znaša normalni davčni odstotek (tax rate) dva odst. (2%) na prvih \$4,000 čistega dohodka, 4% na prihodnjih \$4,000 čistega dohodka in 6% na ostalo. Po prejšnjem zakonu je davčni odstotek znašal 4 odst. na prvih \$4,000 in 8% na ostalo. Davek se izračuna na podlagi čistega dohodka davkoplačevalca, potem ko se je odbilo nekatere zneske, ki so oproščeni od davka, takozvane "exemptions" in "credits". Samci smejo odbiti od svojega čistega dohodka \$1,000 poročene osebe

in družinski poglavarji \$2,500 in nadalje sme vsakdo odbiti po \$400 za vsako odvisno osebo (razun za ženo ali soproga.) Samec torej, ki je, recimo zaslužil čistih \$1,500, bo plačal davek samo na \$500; mož, ki živi skupaj z ženo in je zaslužil \$3,000, bo — po odbitku \$2,500 — plačal davek tudi le na \$500. Ako je ta zadnji zaslužil manj kot \$2,500, pa sploh ni dolžan plačati davka. Kdor ne živi skupaj z ženo ali z družino, se smatra za samca. Naj pa bodi samec ali oženjen, ima davkoplačevalec nadalje pravico odbiti po \$400 za nedoletne otroke ali druge osebe, ki jih on vzdržuje, ako niso še 18 let stare ali pa ako so onesposobljeni.

Novi davčni zakon vsebuje posebno olajševalno določbo, kakršne ni bilo v prejšnjih davčnih zakonih. Po tej določbi ima davkoplačevalec pravico odbiti 25% od davčnega zneska, ako letni

dohodek predstavlja njegov zaslužek (earned income). Vsi dohodki pod \$5,000 se smatrajo kot "zaslužek", v nikakem slučaju pa se ne smatra za "zaslužek" kar presega \$10,000. Davkoplačevalec, ki je zaslužil manj kot \$5,000, ima pravico odbiti 25 odst. od davčnega zneska. Na primer, ako je samec brez odvisnih oseb zaslužil lani \$2,000, on bi moral brez tega 25-odstotnega odbitka plačati \$20 davka. Dolžan pa je plačati le \$15. Od svojega čistega dohodka \$2,000 on je namreč vpravičen najprej do odbitka \$1000 (personal exemption). Ostane torej \$1000, za katere mora plačati davek. Davčni odstotek znaša 2 odst.; 2% od \$1000 je \$20. Odbitvi od tega 25% oziroma četrtino ostane \$15. Lani se je v istem slučaju moral plačati \$40.—

Davkoplačevalec izpolnjuje svojo davčno dolžnost s tem, da vestno izpolni posebno določeno tiskovino (takozvani return), in plača toliko davka, kolikor mu je plačati na podlagi dohodka in vpravičenih odbitkov. Treba dobro zapomniti si, da, ako so odbitki taki, da ne preostane nič, za kar bi se plačal davek, vendarle ni s tem rečeno, da ni treba prijaviti dohodka. Vsekaj samec oziroma poročena oseba, ki ne živi s svojo družino, mora prijaviti svoj dohodek, ako je njegov čist dohodek tekom leta 1924 znašal \$1000 ali več oziroma ako je njegov surovi dohodek znašal \$5000 ali več. Zakonski, živeči skupaj, morajo prijaviti svoj dohodek, ako sta skupaj imela vsaj \$2,500 čistega oziroma \$5,000 surovega dohodka. Čisti dohodek je namreč surovi dohodek manj poslovne stroške, neiztirjive dolgov, davke itd.

Ako čisti dohodek izvirja večina iz plače ali mezde, naj se prijavijo zaslužek v celoti, kakor tudi morebitne dobičke iz postranskih virov. Surovi dohodek vsebuje v splošnem vse prejemke za storjeno delo, dohodek iz trgovine, dobičke iz prodaje ali drugih transakcij z lastnino, obresti, dividend in dobitkov in sploh iz dohodka iz kakršnega koli vira, razun ako je davka prost.

Mož in žena lahko vložita skupno prijavo ali pa lahko vsak vloži svojo posebno prijavo. V prijavi moža in žene treba tudi navesti dohodek nedoletnih otrok. Na primer, ako čisti dohodek moža v l. 1924 je znašal \$1,500, ženin \$1,000 in oni dve otroci, 15 oziroma 17 let starih, \$400 za vsakega, treba navesti v prijavi skupni dohodek družine t. j. \$3,300. Odbitek za zakonske znaša \$2,500 in za vsakega nedoletnega otroka po \$400, skupaj torej \$3,300. V takem slučaju bi torej ne preostalo ničesar obdavčljivega. Vendarle, dasi v takem slučaju bi ne plačali nikakega davka, treba vendarle vpsolati prijavo (return), ker je družina zaslužila čez \$2,500.

Osební odbitek od \$1,000 za samece, \$2,500 za zakonske in \$400 za odvisne osebe velja toliko za ameriške državljane, kolikor za tujake nastanjene inozemce. Glede davčne dolžnosti in pravice, ni torej razlike med ameriškim državljanom in tujakom nastanjenim inozemcem. Drugače je z inozemci, ki jih zakon ne smatra za nastanjence (residents); taki nastanjeni inozemci so oni, ki prihajajo v Združene države le začasno, za kakšno posebno svrhu. Ali oni inozemec, ki tukaj redno in dalje časa stanuje, se smatra za nastanjence, tudi če se njegova družina nahaja v inozemstvu in on namerava povrtni se kdaj v svoj rojstni kraj. Skratka, vsak priseljenec, ako ni že ameriški državljan, je nastanjen inozemec in ima glede dohodninskega davka iste dolžnosti in iste pravice kot vsak ameriški državljan.

Tukaj nastanjeni inozemec mora plačati davek, pa naj njegov dohodek prihaja iz virov znotraj Združenih držav ali pa deloma ali popolnoma iz inozemskih virov. Ako se njegova žena ali družina nahaja v inozemstvu, on ni vpravičen do odbitka \$2,500, do katerega so vpravičene poročene osebe ali družinski poglavarji. On mora plačati ravno toliko, kot da bi bil samec; sme pa seveda odbiti po \$400 za odvisne osebe, tudi če te živijo v starem kraju, pod pogojem pa, da jih on zares vzdržuje.

Te odvisne osebe so: otroci pod 18 letom ali pa vsaka druga oseba fizično onesposobljena, (na pr. slepi oče, onemogla mati ali kdorkoli drugi), ki jo davkoplačevalec vzdržuje.

Nenastanjeni inozemec (non-resident alien), t. j. oni, ki je prišel za kratek čas v Ameriko radi posebnega posla ali zabave, mora plačati davek le na toliko, kar je prejel iz virov znotraj Združenih držav. Naj bo on samec, oženjen ali družinski poglavar, nenastanjeni inozemec (razun ako je iz Kanade ali Mehike) ima pravico le do osebnega odbitka \$1000 in ni vpravičen do odbitkov za odvisne osebe.

Davčna oblast je že razposlala tiskovine (forma) za osebno prijavo (return) dohodka vsem onim, ki so lani prijavili svoj dohodek. Ako pa kdo ni dobil te tiskovine, si jo mora sam priiskrbeti. Zadnji čas za prijavo je dne 15. marca. Kdor ne prijavi pravočasno in ne plača davka ob pravem času, zapade kazni.

Ako je vaš dohodek tekom l. 1924 znašal \$5,000 ali manj in je izvirjal iz plače ali mezde, vporabite tiskovino Form 1040A.

Trgovci, tovarnarji, profesionalci (zdravniki, odvetniki itd.), farmarji itd. naj rabijo Form 1040 brez ozira na znesek. Isti formular se rabi tudi za vse dohodke čez \$5,000.

Davek treba plačati, kadar se vloži prijavo (return). Sme se pa plačati tudi v štirih obrokih, od katerih prvi zapade takoj, torej najkasneje dne 15. marca, drugi 15. junija, potem 15. septembra in 15. decembra. — F. L. I. S.

Genuine Wm. Rogers Silver Sugar Bowl Only \$2.99

Gospodinj, tu je prilika dobiti pravo, Rogers posrebeno posodo za sladkor, dovolj za dva funta sladkorja, krasno izdelana, skupno s 12 žlicami Rogersovega izdelka, enako kot vam to kaže gornja slika, po zelo znižani ceni. Posoda je narejena iz trpežnega blaga in bo okrasek v vaši hiši za več let. Povzod se prodaja po \$5.00, steer pa jih bomo mi dali dokler ne poido zaloga po \$2.99. POŠLJITE VAŠE NAROČILO DANES in priložite v pisno 35c v poštini znamkah za stroške pošiljave, ostalo \$2.99 pa plačate ko prejmete blago na vaš dom. Zadovoljstvo jamčeno ali vam vrnemo denar. Naslov je:

Western Trading Co.
2225 W. Chicago Ave. Dept. 165
Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.

8 DNI DO LJUBLJANE!
Preko HAVRE — pariškega pristanišča z ogromnimi parniki na olje
FRANCE 28. FEB.
De Grasse 18. feb.

Kabine tretjega razreda z umivalniki in tekočo vodo za 2, 4 ali 6 oseb. Francoska kuhinja in pijača.
French Line
19 STATE ST. NEW YORK
ali lokalni agentja.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, kmecl, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalnih železnih damo primeren posust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

RAD BI IZVEDEL
kje se nahajata moj brat Ivan Mejak in Stefan Čepek, oba doma iz Gor. Košane pri St. Petru na Krasu. Prosim, cenjene rojake Slovence, če kdo ve za nju, da mi naznani, za kar bom zelo hvaležen. Ako bi pa sama čitala ta oglas, naj mi pišeta na naslov: Stefan Mejak, Box 379, Rittman, Ohio.

Tu je način kako zdraviti kilo.

Čudovito zdravljenje na domu, ki ga vsakdo lahko uporablja za vsako kilo, malo ali veliko.

Poizkus ne stane nič.

Ljudje s kilo izgubijo delo in preostanek radi skrajšati čudovito uspešno enostavno način, kako, ki je bil našel vsem, kjer je pisal pismo. Za znameniti sistem super kilo je eden največjih blagoslovov, ki je bil po-nujen kdaj ljudem s kilo, možem, ženskam in otrokom. Raziskano je za najboljši sredstvo, kdaj odkrito, ki naredi rabe pasov nepotrebnih.

Negleda na to, kako huda je kilo, kako dolgo jo imate, ne glede na to, koliko vrst pasov ste že nosili, naj vam nič ne brani, da si ne dobili. PROSTEGA ZDRAVLJENJA. Če mislite, da se vas ne sme nič, ali da je kilo tako velika, kakor vaše pusti, to čudovito sistem bo kontroliral in jo držal gor — vsaki, kakor bo vas prenesel s svojim magičnim učinkom. Na ta način bo pomagal nadomestiti dele, kjer kilo prihaja ako — da kosti kmalu prosti za delo pri kateremkoli poslu, kakor bi nikdar ne imeli kilo.

Imate lahko prost poizkus te čudovite čistočje preparacije, samo če pošljete svoje ime in naslov na W. A. Collis' Inc., 265 Collins Building, Watertown, N. Y. Ne pošiljajte denarja! Poizkusnja je prosta. Pišite zdaj — danes. Morda — obvaruje pred noli-ro pasov za vas življenje.

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman. Spisal dr. Ivan Tavčar.

(Dalje.)

Smejala se je, da je srebrno zazvenelo po pivnici.

"Grof Wallenstein," — tu se je zopet obrnil v francoskem jeziku do svojega adjutanta — "ali nisem morda kaj preveč rekel?"

Grof Wallenstein je pomenljivo molčal. A cesar se je vzlic temu zopet obrnil h gostilničarki.

"Kdaj pa je bil tu moj ruski brat?"

"Še vedela nisem, da imate brata na Ruskem, gospod cesar!"

"Kaka ljubezniva nedolžnost, grof Wallenstein! Če govorim o ruskem bratu, menim njega veličanstvo, ruskega carja!"

Zopet se je zvoneče smejala in to zvonjenje je donelo priletnemu cesarju do srca.

"Ruski car je bil pač enkrat tu," je odgovorila bolj hladno, "pa se komaj spominjam, kdaj. Kaj mi mari človek, ki še naše vere ni!"

Cesar je zopet pil in vino mu je stopalo v žile. Take pijače ni bil vajen in njene moči so ga prej preobdale, nego je mislil.

"Torej vam je avstrijski cesar ljubši od ruskega?"

Visoki gospod pri tem pravzaprav ničesar mislil ni. Ona pa se je vedla, kakor da se ji je Bog ve kaj povedalo. Nekako sramežljivo je bliskala z očmi takisto od strani proti njemu.

"Da tako vprašujete, gospod cesar!"

"Vprašujem, vprašujem! In odgovor bi rad imel!"

Tu se je z velikim respectom oglašil grof Wallenstein: "Predrznil bi se, vaše veličanstvo opozoriti, da bo ob enajstih posvetovanje v škofiji!"

"Saj že odhajam, Wallenstein, saj že odhajam! Ne bodite nadležni!" Vstal je, vzel iz žepa denar ter položil na mizo svetel rumenjak. Nato je pristopil k domači gospodinji. Grof Wallenstein, ki je brčkone poznal slabosti svojega visokega gospoda, je diskretno stopil k oknu ter gledal z največjim zanimanjem na trg pred Zidanovo hišo. Cesarja je v resnici preobladala strava in zakonsko ženo je prijel za obraz ter ga dvignil proti sebi. Po tem obrazu je bila razlita plamteča milina in poželjivo oko ji ni govorilo o kakem ugovoru. Nasprotno! Gospodarja Avstrije je obšla slabost in izkušnjavi se ni mogel upreti. Ozrl se je proti pobočniku: še vedno je stal pri oknu in opazoval trg pred hišo. Zategadelj se je cesar prav hitro sklonil k poprej omenjenemu obrazu in svoja usta je prav ponižno, prav mehko in prav sramežljivo pritisnil na svilnato lice!

"Gospod cesar!" je zakoprnela, in prav čutil je, kako se je pretresla prebrisana žena. In še enkrat je zagostolela: "Gospod cesar!"

Sladkoba teh besed se že ni dala prekositi! Cesar je pristopil k plaču, visečemu od sten. Poljub ga je poživil in vse je gorelo po njem. Pa kaj, ko mu je v tistem hipu stal pred dušo mlad, strog obraz s precej velikim nosom in sivih očih, katerih pogled je segal do kosti. Malo ga je strah prešinil in sam pri sebi je zajeceljal:

"Der Windhund wird doch nichts bemerkt haben!"

Wallenstein je pristopil ter pomagal, ko se je veličanstvo zavijalo v plašč, sivi cilindar mu je potisnil v roko in palico z zlatim držajem.

Cesar pa se je zopet ojačil in v slovo je izpregovoril "Vaše ledice so izvrstne, gospa Klemenčeva! Hvala za postrežbo!"

Sklonil se je proti njej ter ji šepnil:

"In hvala vam za poljub, o katerem bodem, kakor upam, še sanjal v svojem spanju!"

Srebrno je zazvonilo po sobi: "Gospod cesar, kako ste vendar nagajivi!"

"Pat!"

Milostivo se je še nasmešnil ter odkorakal. Za njim pa je korakal grof Wallenstein kakor z vodo oblit koder, ker je bil ta "windhund", kar se pač samo ob sebi umeje, vse opazil. Vesti pa se je moral, kot bi ne bil ničesar opazil.

Kakor ogenj se je raznesla po Poljanskem predmestju novica, da je sam cesar pil in jedel v Zidanovi gostilnici in da je bil z vsem prav zelo zadovoljen. To je bila reklama, katere si Zidanova mama ni boljše želela mogla!

Karolina Avgusta, bavarska princeznja, je morala v zakon stopiti z zelo priletnim možem. Ko jo je leta 1816 snubil cesar Franc, je bil že trikrat vdovec in let je imel še akoraj petdeset. Ona pa je štela tedaj komaj štirindvajset let. Bila je sicer tudi nekaka polovičarska vdova, ker je bila ločena od viterberškega prestolo-

naslednika; a vendar se pripoveduje, da je Karolina Avgusta dosti jokala, ko so ji bili razložili, da državna rezona zahteva, da stopi v zakon s sosedom, cesarjem-vdovcem, ki je bil poprej že trem zakonom posvetil telesne svoje moči. Pripoveduje se, da se je tedaj, ko so ji priredili takozvani "polterabend", pred vsem dvorom na glas razjokala in da je stari kralj Maksimilijan Jožef, ni mogel drugače potolažiti nego s tem, da je zapovedal, pred solzco se princesinjo v dveh s cvetjem okrašenih kasetah postaviti njeno doto. V vsaki kaseti je ležalo petdeset tisoč suhih in neobrezanih bavarskih cekinov, kar je dajalo vrednosti dobrega milijona sedanjave avstrijske vrednote. Ta zlati studenec je je na nesrečno nevesti tako vplival, da je v hipu usahnul studenec njenih solza. Vdala se je zakonu, iz katerega ni pričakovala bogosveta koliko sreče. Ali Karolina Avgusta je bila praktična ženska: svojega soproga, dasi ni bila lepa, velik in dobro razvit nos ji je dajal nekaj moškega, si je vedela podjarmiti, da se je njene zamere bolj bal nego zamere pri knezu Metternichu. Kadar ga je gledala s svojimi sivimi očmi kakor jastreb in kadar je s tem pogledom združila ostri svoj glas, tedaj se je mogočni vladar mogočne Avstrije čutil nekako tesnega v svoji koži in čimprej se je skušal zviti izpod pogledov svoje zakonske družice. A izviti se ni bilo tako lahko, posebno tedaj ne, če Karolina Avgusta tega sama ni hotela dopustiti.

Nekaj takega se je pripetilo na svetega Blaža večer. Pri čaju, ki se je serviral v navadni obednici v drugem nadstropju deželnega dvorca in h kateremu je bila povabljena mala dvoraka družba, je cesarica, ki je bila ves večer malo-besedna, šepnila proti svojemu cesarju: "Rada bi še s tabo govorila! Nekaj važnega, Francelj! Nekaj prav važnega!"

Ta je "Francelj" gospodarju Avstrije ni kar nič ugajal, ker je znal, da je cesarica slabe volje, kadar se prične Francijev oklepiti. Kakor ima v vsakdanjem življenju vsak zakon svoje znake, ki kažejo bližajočo se nevihto, tako je bila po gospe cesarici sladko izgovorjena besedica "Francelj" zanesljiv znak bližajočega se viharja v zakonskem življenju cesarja Franca. Tudi ta večer se je njega veličanstvo malo streslo, nato pa je hitro vstal, kar je bilo znamenje, da je čaj pri kraju in da je navzočim dolžnost, po predpisani etiketi posloviti se pri cesarici dvojici.

Ko sta bila sama, je cesarica molče odkorakala v svoje sobane in ravno tako molče je cesar Franc stopal za njo. Parkrat se je z levico pogladil po pleši in široka svoja usta je nekako nervozno zvijal. Izpregovoril pa vendar ni ničesar. Dospevša v budoar, je sedla na stolec in svojemu soprogu je potisnila isto tako stol ter pogledal svoji ženi v obraz. A ta obraz je bil čudovito trd. Nato se je oziral po stenah, po podobah, ki so visele po njih, in sploh po vsem, kar je bilo v sobi, prav kot bi vse te reči prvič videl ter bi ga prav močno zanimala. Karolina Avgusta je opazila to stisko in dobro ji je delo, da je videla koprniti tega svojega moža, ki je bil pravzaprav star grešnik, samo če se mu je prilika nudila! To si je pa Karolina Avgusta le mislila, kaj takega glasno govoriti ni imela poguma, čeprav je sicer umela strahovati svojega soproga. Nekaj časa je tiščala pogled predse na kožuho, položeno po parketu. Potem pa je hipoma dvignila oči ter obvisela z njimi na njegovem nekako bledečem obrazu. Videl je, da ni milosti v tem pogledu. Ona pa je prav počasi zpregovorila:

Tako ne sme dalje! Avstrijski dvor postane sicer v zasmeh cel Evropsi!"

"Kaj je takega?" vpraša nestrpno.

"Celi Evropi! To ti pravim Francelj! Moj Bog, kar misliti si ne upam, če bi izvedel o vsem tem njega svetosti, rimski papež! Ali pa še celo njega veličanstvo, moj oče, Maksimilijan Jožef!"

Tu je cesarski soproga opazil, da se hočejo sivi pogledi nekako z meglo prepreči in da silijo solze na dan. To je najhujše, kar se mu je moglo pripetiti. Le jokanja ne!

"Ljuba Karolina! povej vsaj, kaj je?" vpraša mehko.

Z belim robcem si je brisala oči: "To je preveč, kar počenjate!"

"Kdo?"

"No — cesar Aleksander!"

Cesarju se je odvalilo težko breme od srca in z globokim vzdihljajem si je olehal svojo dušo. Karolina Avgusta ni hodila po tisti stezi, kakor je menil. Že se je hotel razjuttiti, da ga nadleguje radi take malenkosti.

(Dalje prihodnjik.)